PRESUDA SUDA (treće vijeće)

13. lipnja 2019.(*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Direktiva 2001/23/EZ – Područje primjene – Prijenos dijela poduzeća – Zaštita prava radnika – Pojam ‚prijenos' – Pojam ‚gospodarski subjekt' – Prijenos dijela gospodarske djelatnosti s matičnog društva na novoosnovano društvo kćer – Identitet – Autonomija – Nastavak obavljanja gospodarske djelatnosti – Kriterij stabilnosti nastavka obavljanja gospodarske djelatnosti – Pribavljanje čimbenika proizvodnje od trećih osoba – Namjera likvidacije prenesenog subjekta"

U predmetu C-664/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Areios Pagos (Vrhovni sud, Grčka), odlukom od 8. studenoga 2017., koju je Sud zaprimio 27. studenoga 2017., u postupku

Ellinika Nafpigeia AE

protiv

Panagiotis Anagnostopoulos i dr.,

uz sudjelovanje:

Syllogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA,

Panellinia Omospondia Ergatoÿpallilon Metallou (POEM),

Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE),

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, F. Biltgen, J. Malenovský (izvjestitelj), C. G. Fernlund i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 15. studenoga 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Ellinika Nafpigeia AE, S. Andriopoulos i D. Zerdelis, *dikigoroi*,

– za P. Anagnostopoulosa i 89 drugog zaposlenika, Syllogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA i Panellinia Omospondia Ergatoÿpallilon Metallou (POEM), V. Pittas, *dikigoros*,

– za D. Karampinisa, M. Michalopoulos, *dikigoros*,

– za K. Priovolosa i K. Kostopoulosa, A. Tzellis, *dikigoros*,

– za Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE), S. Kazakou, *dikigoros*,

– za vladu Helenske Republike, S. Charitaki, S. Papaioannou i E.-M. Mamouna, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, M. Konstantinidis i M. Kellerbauer, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 7. veljače 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. točaka (a) i (b) Direktive Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL 2001., L 82, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 151.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Ellinika Nafpigeia AE i Panagiotisa Anagnostopoulosa i 89 drugih zaposlenika (u daljnjem tekstu: predmetni zaposlenici) radi izvršenja ugovora o radu prvotno sklopljenih između tih stranaka.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Direktivom 2001/23 kodificirana je, s učinkom od 11. travnja 2001., Direktiva Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL 1977., L 61, str. 26.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 98/50/EZ od 29. lipnja 1998. (SL 1998., L 201, str. 88.). Imajući u vidu to da su se svi relevantni događaji u vezi s prijenosom o kojem je riječ u glavnom postupku dogodili nakon 11. travnja 2001., Direktiva 2001/23 je primjenjiva *ratione temporis* na glavni postupak.

4 Uvodne izjave 3. i 8. Direktive 2001/23 glase:

„(3) Treba osigurati zaštitu zaposlenika u slučaju promjene poslodavca, posebno kako bi se osigurala zaštita njihovih prava.

[...]

(8) Radi pravne sigurnosti i transparentnosti trebalo je pojasniti pravni koncept prijenosa s obzirom na sudsku praksu Suda. Takvo pojašnjenje nije promijenilo opseg Direktive 77/187/EEZ kako ga tumači Sud."

5 Članak 1. stavak 1. točke (a) i (b) te direktive propisuju:

„(a) Ova se Direktiva primjenjuje na svaki prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona na drugog poslodavca, koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća.

(b) Podložno [točki (a)] i sljedećim odredbama ovog članka, prijenosom se u smislu ove Direktive smatra prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, znači organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna."

6 Članak 2. stavak 1. točke (a) i (b) navedene direktive glase:

„Za potrebe ove Direktive:

(a) ‚prenositelj' znači svaka fizička ili pravna osoba, koja radi prijenosa u smislu članka 1. stavka 1., prestaje biti poslodavac u poduzeću, pogonu ili dijelu poduzeća ili pogona;

(b) ‚preuzimatelj' znači svaka fizička ili pravna osoba, koja radi prijenosa u smislu članka 1. stavka 1., postaje poslodavac u poduzeću, pogonu ili dijelu poduzeća ili pogona;"

7 U skladu s odredbama članka 3. stavka 1. prvog podstavka Direktive 2001/23:

„Prava i obveze prenositelja, koja na dan prijenosa proizlaze iz postojećeg ugovora o radu ili radnog odnosa, na temelju takvog prijenosa prenose se na preuzimatelja."

8 Člankom 4. stavcima 1. i 2. te direktive propisano je:

„1. Prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona sam po sebi prenositelju ili preuzimatelju ne daje temelje za otpuštanje s radnoga mjesta. Ova odredba ne sprečava moguća otpuštanja iz gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga, radi kojih su potrebne promjene u radnoj snazi.

[...]

2. Ako se ugovor o radu ili radni odnos prekinu zato što prijenos uključuje znatnu promjenu u radnim uvjetima na štetu zaposlenika, smatra se da je poslodavac odgovoran za prestanak ugovora o radu ili radnog odnosa."

9 Članak 5. stavak 1. navedene direktive propisuje:

„Osim ako države članice ne odluče drukčije, članci 3. i 4. ne primjenjuju se na prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona kad prenositelj podliježe stečajnom ili sličnom postupku u slučaju insolventnosti koji je pokrenut s ciljem likvidacije imovine prenositelja i pod nadzorom je nadležnog javnog tijela (koje može biti stečajni upravitelj ovlašten od strane nadležnog javnog tijela)."

Grčko pravo

10 Na temelju članka 2. stavka 1. točaka a) i c) Proedrikó Diátagma 178/2002: odredbe *Métra schetiká me tin prostasía ton dikaiomáton ton ergazoménon se perí̱ptosi metavívasis epicheiríseon, enkatastáseon í tmimáton enkatastáseon í epicheiríseon, se symmórfosi pros tin Odigía 98/50/EK tou Symvoulíou* (Uredba predsjednika republike 178/2002 o mjerama zaštite prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona u skladu s Direktivom 98/50/EZ (FEK A' 162/12.7.2002,; u daljnjem tekstu: Uredba

predsjednika 178/2002) primjenjuju se na sve prijenose, ugovorne ili zakonske, pripajanja ili spajanja poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona koji uključuju promjenu poslodavca i koji se mogu odnositi na tijela iz javnog ili privatnog sektora koja obavljaju profitne ili neprofitne gospodarske djelatnosti.

11 Članak 2. stavak 1. točka (b) navedene uredbe definira „prijenos" kao prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, shvaćen kao organizirano grupiranje resursa koje ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna.

12 Članak 3. stavak 1. točke (a) i (b) navedene uredbe definiraju pojmove „prenositelj" i „preuzimatelj" na način da prvi pojam obuhvaća svaku fizičku ili pravnu osobu koja radi prijenosa u ranije navedenom smislu prestaje biti poslodavac u poduzeću, pogonu ili dijelu poduzeća ili pogona, a drugi pojam obuhvaća svaku fizičku ili pravnu osoba koja radi prijenosa postaje poslodavac u poduzeću, pogonu ili dijelu poduzeća ili pogona.

13 U skladu s člankom 4. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe predsjednika 178/2002, sva postojeća prava i obveze koje je imao prenositelj na temelju ugovora ili radnog odnosa prenose se na preuzimatelja računajući od datuma prijenosa.

14 Članak 4. stavak 1. drugi podstavak te uredbe predviđa da prenositelj nastavlja, nakon prijenosa, biti solidarno i u cijelosti odgovoran s preuzimateljem za obveze nastale iz ugovora o radu ili radnog odnosa sve do datuma kada preuzimatelj preuzima svoje dužnosti.

15 Iz članka 4. stavka 2. navedene uredbe proizlazi da preuzimatelj, nakon prijenosa, zadržava radne uvjete koji su ranije predviđeni kolektivnim ugovorom o radu, arbitražnom odlukom, uredbom ili pojedinačnim ugovorom o radu.

16 Članak 5. stavak 1. prvi podstavak Uredbe predsjednika 178/2002 predviđa da prijenos poduzeća, pogona, dijela poduzeća ili pogona nije, sam po sebi, razlog za otpuštanje zaposlenika. Ipak, prema odredbama koje se nalaze u članku 5. stavku 1. drugom podstavku te uredbe, pod uvjetom da se poštuju odredbe koje se odnose na otkaz, dopušteno je svako otkazivanje koje je nužno zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga koji uključuju promjene osoblja. Međutim, članak 5. stavak 2. navedene uredbe predviđa da, ako ugovor o radu ili radni odnos bude prekinut zbog činjenice da prijenos dovodi do znatne promjene radnih uvjeta na štetu zaposlenika, smatra se da je prestanak ugovora o radu ili radnog odnosa skrivio poslodavac.

17 U skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe predsjednika 178/2002, posljedice prijenosa, predviđene u člancima 4. i 5. te uredbe, ne primjenjuju se u slučaju kada je preuzimatelj postao predmet stečajnog ili drugog sličnog postupka.

Glavni postupak i prethodna pitanja

18 Društvo Ellinika Nafpigeia zaposlilo je predmetne zaposlenike prije otprilike 30 godina, sklopivši s njima ugovore o radu na neodređeno vrijeme za rad u pogonima tog društva u Skaramangasu (Grčka).

19 Navedeno je društvo od 1985. bilo imalo status poduzeća iz javnog sektora, 2002. godine je privatizirano, te mu je nametnuta zabrana otpuštanja zaposlenika do 30. rujna 2008.

20 Tijekom postupka privatizacije, društvo Ellinika Nafpigeia obavljalo je četiri vrste djelatnosti, odnosno gradnju ratnih i trgovačkih plovila, popravak plovila, gradnju i

popravak podmornica te gradnju i popravak željezničkih vozila. Te djelatnosti dodijeljene su četirima „upravama", odnosno Upravi za površinska plovila, Upravi za popravke, Upravi za podmornice i Upravi za željeznička vozila. Osim njih, organizacijska struktura društva Ellinika Nafpigeia obuhvaćala je i četiri proizvodna „sektora", to jest valjaonicu, pogon za proizvodnju cijevi, stolariju i centar za strojnu obradu. Sudjelovanje tih proizvodnih „sektora" bilo je nužno za dovršetak preuzetih poslova u okviru svake od navedenih djelatnosti, organiziranih u upravama.

21 Netom nakon svoje privatizacije, društvo Ellinika Nafpigeia osnovalo je društvo kćer u sektoru za željeznička vozila, to jest društvo Etaireia Trochaiou Ylikou Ellados-AE (u daljnjem tekstu: društvo ETYE), kako bi na njega prenijelo tekuće programske ugovore za izgradnju i isporuku različitih vrsta željezničkih vozila. Prema sadržaju odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, 28. rujna 2006. društvo Ellinika Nafpigeia i društvo ETYE sklopili su nekoliko ugovora kako bi omogućile „Upravi za željeznička vozila" društva Ellinika Nafpigeia da od 1. listopada 2006. djeluje u okviru zasebnog društva pod nazivom ETYE.

22 Cilj tih ugovora bio je, među ostalim, zakup zemljišta za poslovne svrhe društva Ellinika Nafpigeia, prodaja i isporuka pokretnina društva Ellinika Nafpigeia društvu ETYE, pružanje administrativnih usluga društva Ellinika Nafpigeia društvu ETYE, kao i dodjela nedovršenih poslova društva Ellinika Nafpigeia društvu ETYE radi njihova dovršetka, na temelju triju programskih ugovora.

23 Tijekom 2007., društvo Ellinika Nafpigeia i društvo ETYE sklopili su još neke ugovore, čiji cilj je bio, među ostalim, posudba ljudskih resursa društva ETYE društvu Ellinika Nafpigeia, dodjela, radi dovršetka, nedovršenih poslova društva Ellinika Nafpigeia društvu ETYE na temelju programskog ugovora, kao i pružanje usluga društva ETYE društvu Ellinika Nafpigeia.

24 Društvo Ellinika Nafpigeia i društvo ETYE sklopili su 28. rujna 2007. okvirni sporazum kojim su predvidjeli likvidaciju društva ETYE s danom 30. rujna 2008. Osim toga, dogovoreno je da društvo Ellinika Nafpigeia snosi troškove likvidacije u visini procijenjenog troška otkaza ugovora o radu 160 zaposlenika društva ETYE. Međutim, predviđeni datum likvidacije odgođen je izmjenom spomenutog okvirnog sporazuma od 10. rujna 2008.

25 Sve dionice društva ETYE postale su 1. listopada 2007. vlasništvo INTEI Industriebeteiligungsgesellschaft mbH (INTEI) i Industriegesellschaft Waggonbau Ammendorf mbH (IGWA), grupe njemačkih društava s ograničenom odgovornošću.

26 Priopćenjem od 8. listopada 2007. predmetni zaposlenici obaviješteni su o izvršenom prijenosu društva ETYE toj skupini društava. Dana 13. svibnja 2008. postignut je dogovor o kolektivnom sporazumu na razini poduzeća, kojim su dogovorene plaće i uvjeti rada svih zaposlenika društva ETYE.

27 Ploymeles Protodikeio Athinon (Visoki građanski sud u Ateni, Grčka) proglasio je 2010. stečaj društva ETYE.

28 Predmetni zaposlenici podnijeli su 1. lipnja 2009. tužbu Monomeles Protodikeio Athinon (Inokosni visoki građanski sud u Ateni, Grčka) kojom su tražili da se utvrdi kontinuitet njihovih radnih odnosa s društvom Ellinika Nafpigeia na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme, zatim to da je društvo Ellinika Nafpigeia u obvezi u pogledu isplate njihovih zakonski određenih plaća tijekom cijelog trajanja ugovora o radu i, u slučaju

prestanka pojedinačnih ugovora o radu, da je obveza društva Ellinika Nafpigeia isplatiti svakom zaposleniku otpremninu predviđenu zakonom.

29 Budući da je taj sud prihvatio navedenu tužbu, društvo Ellinika Nafpigeia je podnijelo žalbu Efeteio Athinon (Žalbeni sud u Ateni, Grčka). Taj je sud potvrdio presudu prvostupanjskog suda, ocijenivši, među ostalim, da društvo ETYE nikada nije bilo autonomna organizacijska jedinica. Taj sud je, kao prvo, smatrao da društvo ETYE nije bilo autonomna proizvodna jedinica, jer je za proizvodnju i popravak željezničkih vozila bio neophodan doprinos svih četiriju proizvodnih sektora društva Ellinika Nafpigeia i da, ako bi društvo Ellinika Nafpigeia prestalo sa svim svojim djelatnostima, društvo ETYE ne bi moglo proizvoditi i popravljati željeznička vozila. Drugo, društvo ETYE nije imalo svoju vlastitu administrativnu podršku, jer mu ju je pružalo društvo Ellinika Nafpigeia, te treće, nije imalo financijsku samostalnost, jer je društvo Ellinika Nafpigeia upravljalo njegovim financijama. Efeteio Athinon (Žalbeni sud u Ateni) iz toga je zaključio da nije postojao prijenos poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona i da je slijedom toga društvo Ellinika Nafpigeia i dalje poslodavac predmetnih zaposlenika.

30 Društvo Ellinika Nafpigeia podnijelo je 29. kolovoza 2013. kasacijsku žalbu protiv te odluke Areios Pagosa (Vrhovni sud, Grčka). U sudskom vijeću navedenog suda kojem je predmet dodijeljen pojavila su se različita tumačenja pojma „gospodarski subjekt" iz članka 1. Direktive 2001/23.

31 Naime, prema mišljenju triju članova vijeća, društvo ETYE nije moglo nastaviti preuzeto poslovanje, s obzirom na to da to društvo, prije prijenosa o kojem je riječ, nije raspolagalo s nužnom materijalnom i tehničkom infrastrukturom, te s obzirom na to da uprava za željeznička vozila, koja je na njega navodno prenesena, nije mogla funkcionirati bez podrške proizvodnih sektora društva Ellinika Nafpigeia, kao ni bez njegovih administrativnih i financijskih službi. U prilog ovakvoj ocjeni govori i niska razina poslovne aktivnosti koju je ostvarilo društvo ETYE, što je dovelo do njegova stečaja. Osim toga, sve navedeno potvrđuje tezu predmetnih zaposlenika da je cilj prijenosa bio ukidanje djelatnosti gradnje i popravka željezničkih vozila društva Ellinika Nafpigeia, ukidanje radnih mjesta koja su s tom aktivnošću povezana, a sve bez negativnih financijskih posljedica po to društvo.

32 Međutim, prema mišljenju drugih dvaju članova vijeća, prenesena jedinica imala je dovoljnu autonomiju u obavljanju svoje gospodarske djelatnosti, kako prije, tako i nakon predmetnog prijenosa. Naime, u slučaju prijenosa manje važne jedinice, konstitutivni elementi pojma „gospodarski subjekt" mogu se blaže tumačiti nego u slučaju prijenosa cijelog poduzeća ili glavne djelatnosti. Činjenica da je primatelj, kao društvo kći, imalo potporu prenositelja u obavljanju preuzetih djelatnosti, ne znači da do prijenosa nije došlo, s obzirom na to da pri tumačenju pojma „prijenos" valja voditi računa o suvremenim oblicima „poduzetničke djelatnosti" pa tako, među ostalim, i o korištenju imovinom i uslugama trećih. U konačnici, prenositeljeva i preuzimateljeva namjera likvidacije poduzeća nije pokazatelj da do prijenosa nije došlo, nego element koji omogućuje, ako je potrebno, donijeti zaključak da je na temelju odredaba nacionalnog prava došlo do jednostrane izmjene uvjeta ugovora o radu i njegova raskida na inicijativu poslodavca prenositelja.

33 U tim je okolnostima Areios Pagos (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. U skladu s odredbom članka 1. Direktive 2001/23, kako bi se utvrdilo je li došlo do prijenosa poduzeća ili pogona ili dijela poduzeća ili pogona, treba li pod izrazom ‚gospodarski subjekt' smatrati potpuno autonomnu jedinicu proizvodnje koja može poslovati u svrhu postizanja svojeg ekonomskog cilja, a da pritom ne treba od

trećih pribaviti (kupnjom, posuđivanjem, najmom ili na drugi način) nikakav čimbenik proizvodnje (sirovine, radnu snagu, mehaničke strojeve, dijelove gotovog proizvoda, usluge potpore, gospodarske izvore ili drugo)? Ili je, suprotno tomu, kako bi se utvrdilo postojanje „‚ospodarskog subjekta', dovoljno da postoji različiti predmet poslovanja, da taj predmet poslovanja stvarno predstavlja ekonomski cilj poduzeća i da je moguće učinkovito organizirati čimbenike proizvodnje (sirovine, strojeve i drugu opremu, radnu snagu i usluge potpore) u svrhu postizanja tog cilja, neovisno o tome je li novi subjekt pribavio čimbenike proizvodnje, uključujući i vanjske, kao i o tome da u konkretnom slučaju nije postigao svoj cilj?

2. U skladu s odredbom članka 1. Direktive (2001/23), je li došlo do prijenosa u slučaju kada prenositelj ili preuzimatelj ili obojica ne predvide samo da novi subjekt nastavlja s poslovanjem, nego također i prestanak poduzeća u okviru njegove buduće likvidacije?"

O prethodnim pitanjima

34 Svojim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 2001/23, a posebno njezin članak 1. stavak 1. točke (a) i (b) tumačiti na način da se ona primjenjuje na prijenos jedinice za proizvodnju kada, s jedne strane, prenositelj, preuzimatelj ili obojica zajedno djeluju radi preuzimateljeva nastavka gospodarske djelatnosti koju je obavljao prenositelj, ali jednako tako i radi naknadnog prestanka postojanja samog preuzimatelja u okviru likvidacije, te, s druge strane, kada jedinica o kojoj se radi, s obzirom na to da nema mogućnosti ispuniti svoj gospodarski cilj bez korištenja čimbenicima proizvodnje trećih osoba, nije potpuno autonomna.

35 Odmah na početku valja istaknuti da iz članka 1. stavka 1. točke (a) Direktive 2001/23 proizlazi da se ona primjenjuje na svaki prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona na drugog poslodavca koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća.

36 Pod pretpostavkom ispunjenja svih navedenih uvjeta, prijenos mora također ispuniti i uvjete određene člankom 1. stavkom 1. točkom (b) te direktive, odnosno mora se odnositi na gospodarski subjekt koji zadržava svoj identitet, kao organiziranu grupu resursa koja ima za cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna.

37 Kako bi se sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor, u prvom koraku valja odgovoriti na pitanje može li se Direktiva 2001/23, a posebno njezin članak 1. stavak 1. točka (b), primijeniti na situaciju u kojoj prenositelj, preuzimatelj ili njih dvoje zajedno predvide ne samo preuzimateljev nastavak poslovne djelatnosti, nego jednako tako i buduću likvidaciju samog preuzimatelja. Naime, samo u slučaju potvrdnog odgovora ima mjesta u drugom koraku odgovoriti na pitanje može li se za preneseni subjekt, poput onog u glavnom postupku, smatrati da je obuhvaćen člankom 1. stavkom 1. točkama (a) i (b) Direktive 2001/23.

38 Prije svega, iako članak 1. stavak 1. točka (b) Direktive 2001/23 predviđa da prijenos mora biti izvršen „radi nastavka gospodarske djelatnosti", iz tog teksta ipak ne proizlazi ni da takva gospodarska djelatnost mora biti neograničena u vremenu, a ni da prenositelj, preuzimatelj ili obojica zajedno ne bi smjeli imati namjeru ugasiti, naknadno, po nastavku te djelatnosti, samog preuzimatelja.

39 Također, ni iz jedne odredbe Direktive 2001/23 ne proizlazi da je zakonodavac Unije htio uvjetovati primjenjivost te direktive postojanjem preuzimatelja nakon određenog roka.

40 Nadalje, valja naglasiti da bi tumačenje na temelju kojeg bi iz područja primjene Direktive 2001/23 bio isključen prijenos poput onog u glavnom postupku bilo protivno prvom cilju te direktive.

41 Naime, cilj Direktive 2001/23 jest osigurati kontinuitet postojećih radnih odnosa u okviru jedne gospodarske jedinice, neovisno o promjeni vlasnika (presuda od 6. ožujka 2014., Amatori i dr., C-458/12, EU:C:2014:124, t. 51. i navedena sudska praksa).

42 Čini se da je prijenos o kojem je riječ realiziran, među ostalim, upravo radi nastavka gospodarske djelatnosti novog operatera, tako da kontinuitet radnih odnosa, koji jamči Direktiva 2001/23, mora u ovom slučaju biti osiguran.

43 Konačno, u prilog takvom tumačenju govori i članak 5. stavak 1. Direktive 2001/23, koji je dio konteksta u kojem se nalazi članak 1. stavak 1. točka (b) te direktive.

44 Naime, na temelju članka 5. stavka 1. Direktive 2001/23, njezini članci 3. i 4. načelno se ne primjenjuju kada je nad prenositeljem otvoren stečaj ili sličan postupak insolventnosti s ciljem likvidacije njegove imovine.

45 Iz toga slijedi da zaštita namijenjena radnicima u člancima 3. i 4. Direktive 2001/23 može prestati samo u slučaju kada je protiv podnositelja pokrenut jedan takav postupak na dan prijenosa.

46 Međutim, u glavnom je predmetu nesporno, s jedne strane, da protiv prenositelja nije pokrenut takav postupak i da je, s druge strane, prestanak gospodarske djelatnosti predviđen tek za budućnost, u okviru likvidacije preuzimatelja.

47 To znači da, u okolnostima poput onih u glavnom postupku, zaposlenici kojih se prijenos tiče ne mogu biti lišeni zaštite koju im daju članci 3. i 4. Direktive 2001/23.

48 Iz prethodno navedenog slijedi da se Direktiva 2001/23, a osobito njezin članak 1. stavak 1. točka (b), načelno može primijeniti na situaciju u kojoj prenositelj ili preuzimatelj ili obojica predvide ne samo preuzimateljev nastavak poslovne djelatnosti, nego jednako tako i buduću likvidaciju samog preuzimatelja.

49 Kao što to proizlazi iz točke 31. ove presude, u predmetu koji je u tijeku pred njim sud koji je uputio zahtjev također ima nedoumice u vezi s pitanjem zloupotrebljavaju li prenositelj, preuzimatelj, ili obojica, prijenos kako bi prikrili svoju pravu namjeru, a to je da omoguće likvidaciju prenesenog subjekta bez trpljenja financijskih posljedica.

50 U tom pogledu, valja ponoviti da prema općem načelu prava Unije primjena propisa Unije ne može biti proširena do te mjere da se njima pokrivaju radnje izvršene u svrhu utaje ili zlouporabe pogodnosti predviđenih pravom Unije (vidjeti, u tom smislu, presudu od 26. veljače 2019., N Luxembourg 1 i dr., C-115/16, C-118/16, C-119/16 i C-299/16, EU:C:2019:134, t. 96. do 97. i navedenu sudsku praksu).

51 Iz toga proizlazi da treba uskratiti korištenje odredbama prava Unije kada se na njih poziva ne kako bi se ostvarili ciljevi tih odredaba, nego kako bi se ostvarila neka pogodnost na temelju prava Unije, iako su uvjeti za njezino ostvarivanje samo formalno ispunjeni (vidjeti, u tom smislu, presudu od 26. veljače 2019. N Luxembourg 1 i dr., C-115/16, C-118/16, C-119/16 i C-299/16, EU:C:2019:134, t. 98.).

52 Zadaća je Suda pružiti sudu koji je uputio zahtjev korisne upute radi provjere poštuju li prenositelj i preuzimatelj načela navedena u točki 50. ove presude.

53 U tom pogledu, iako članak 1. stavak 1. točka (b) Direktive 2001/23 uvjetuje svoju primjenjivost time da se gospodarska djelatnost prenesenog subjekta nastavlja nakon prijenosa, puki nastavak te djelatnosti ne može sam po sebi dovesti do zaključka da je taj uvjet ispunjen.

54 Naime, Sud je već presudio da, kako bi bio obuhvaćen Direktivom 2001/23, prijenos mora omogućiti preuzimatelju da nastavi djelatnost ili određene djelatnosti prenositelja na stabilan način (vidjeti, u tom smislu, presudu od 2. prosinca 1999., Allen i dr., C-234/98, EU:C:1999:594, t. 37. i navedenu sudsku praksu).

55 Zahtjev stabilnosti, kako ga je odredio Sud, valja shvatiti na način da upućuje na postojanje smislenog skupa različitih čimbenika proizvodnje, među ostalim materijalnih i nematerijalnih elemenata, te potrebne radne snage, koji omogućuju prenesenom subjektu da nastavi gospodarsku djelatnost (vidjeti, u tom smislu, presudu od 19. rujna 1995., Rygaard, C-48/94, EU:C:1995:290, t. 21.).

56 Međutim, skup čimbenika proizvodnje koji, nakon prijenosa, stvara neravnotežu između *ulaza* i *izlaza* u proizvodnji, riskirajući na taj način gašenje proizvodnje te koji vodi, postupno ali neizbježno, do nestanka prenesene djelatnosti, ne samo da se ne može smatrati sukladnim zahtjevu stabilnosti, nego bi se mogao protumačiti kao zla namjera gospodarskih subjekata o kojima se radi, usmjerena k izbjegavanju negativnih financijskih posljedica povezanih sa budućom likvidacijom prenesenog subjekta, koja bi u redovnim okolnostima pala na teret prenositelja i koju preuzimatelj nije u stanju preuzeti.

57 Tomu bi moglo biti tako i ako je gospodarska djelatnost prenesenog subjekta ograničena na ispunjenje određenih programskih ugovora, a da unutar poduzeća preuzimatelja nije ustanovljen skup čimbenika proizvodnje poput onih navedenih u točki 55. ove presude (vidjeti, u tom smislu, presudu od 19. rujna 1995., Rygaard, C-48/94, EU:C:1995:290, t. 20. do 22.).

58 Na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri, imajući u vidu navedene kriterije, te u situaciji poput one u glavnom postupku, poštuju li dotični prenositelj i preuzimatelj opće načelo prava Unije navedeno u točki 50. ove presude i mogu li stoga uživati pogodnosti koje Direktiva 2001/23 predviđa za slučaj prijenosa poduzeća.

59 U drugom koraku, kako je navedeno u točki 37. ove presude, valja ispitati može li se članak 1. stavak 1. točke (a) i (b) Direktive 2001/23 primijeniti na prijenos subjekta poput onog u glavnom postupku.

60 U svrhu ulaska u područje primjene navedene direktive, prijenos se mora odnositi na dio poduzeća prenositelja koji čini gospodarski subjekt koji obuhvaća dovoljno strukturiranu i autonomnu cjelinu organiziranih osoba i elemenata koji omogućuju provođenje gospodarske djelatnosti s vlastitim ciljem (vidjeti, u tom smislu, presudu od 13. rujna 2007., Jouini i dr., C-458/05, EU:C:2007:512, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

61 Radi ostvarenja iste svrhe, gospodarski subjekt jednako tako mora i zadržati svoj identitet nakon prijenosa (vidjeti, u tom smislu, presudu od 12. veljače 2009., Klarenberg, C-466/07, EU:C:2009:85, točka 39.).

62 S obzirom na to da se identitet gospodarskog subjekta sastoji od niza neodvojivih elemenata, poput radne snage, upravljačke strukture, organizacije njegova rada, njegovih

metoda rada ili, ovisno o slučaju, sredstava rada koja ima na raspolaganju (presuda od 20. srpnja 2017., Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, t. 43. i navedena sudska praksa), taj identitet nužno obuhvaća, između ostalih elemenata, i funkcionalnu autonomiju.

63 Prema tome, budući da je neodvojivo povezana s njegovim identitetom, funkcionalna autonomija jednog takvog subjekta mora, kako to zahtijeva članak 1. stavak 1. točka (b) Direktive 2001/23, biti očuvana nakon prijenosa.

64 Nadalje, nije nužno da je navedena autonomija potpuna. Naime, iz sadržaja članka 1. stavka 1. točke (a) Direktive 2001/23 izričito proizlazi da se ona ne primjenjuje samo na prijenos poduzeća, nego i na prijenos dijela poduzeća.

65 Prema tome, jedinica proizvodnje nekog poduzeća, poput one u glavnom postupku, čija djelatnost se prije prijenosa odvijala u okviru tog poduzeća, i čija autonomija je stoga u tom okviru bila ograničena, ne može unaprijed biti isključena iz područja primjene Direktive 2001/23.

66 U ovom slučaju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da prenesena jedinica proizvodnje ne bi bila sposobna funkcionirati u svrhu ostvarenja svojeg gospodarskog cilja bez korištenja proizvodnih čimbenika trećih osoba.

67 Naime, ako se dijelovi istog poduzeća koriste autonomijom cjeline tog poduzeća, tada im može nedostajati potrebna autonomija u njihovim vlastitim vanjskim odnosima.

68 U jednom sličnom kontekstu Sud je presudio, među ostalim, i da bi tumačenje članka 1. stavka 1. točke (b) Direktive 2001/23, koje bi iz njezina područja primjene isključilo situaciju u kojoj je materijalna imovina nužna za obavljanje djelatnosti o kojoj je riječ nastavila biti vlasništvo prenositelja, djelomično oduzelo spomenutoj direktivi njezin koristan učinak (vidjeti presudu od 7. kolovoza 2018., C-472/16, EU:C:2018:646, t. 39. i navedenu sudsku praksu).

69 Međutim, budući da je, kao što to proizlazi iz točke 21. ove presude, jedinica za proizvodnju poput one u glavnom postupku, koju je osnovala „Uprava za željeznička vozila" društva Ellinika Nafpigeia, prenesena u društvo ETYE, njezino društvo kći, ne može se smatrati da ta jedinica raspolaže autonomijom matičnog društva. Zadržavanje autonomije odvojene jedinice, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, pretpostavlja da ta jedinica nakon prijenosa raspolaže dovoljnim jamstvima za pristup čimbenicima proizvodnje dotične treće osobe, kako ne bi ovisila o njezinim jednostranim gospodarskim odlukama.

70 Ta jamstva mogu, među ostalim, imati oblik sporazuma ili ugovora između jedinice za proizvodnju i dotične treće osobe, koji određuju precizne i obavezne uvjete pod kojima će jedinica za proizvodnju imati pristup čimbenicima proizvodnje.

71 U konačnici, na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri, s obzirom na elemente iznesene u točkama 69. i 70. ove presude, te imajući u vidu sveukupne okolnosti koje okružuju predmetnu transakciju, raspolaže li prenesena jedinica dovoljnim jamstvima koja joj omogućuju pristup čimbenicima proizvodnje trećih.

72 U tim okolnostima, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da Direktivu 2001/23, a posebno njezin članak 1. stavak 1. točke (a) i (b) treba tumačiti na način da se ona primjenjuje na prijenos jedinice za proizvodnju kada, s jedne strane, prenositelj, preuzimatelj ili obojica zajedno djeluju radi preuzimateljeva nastavka gospodarske djelatnosti koju je obavljao prenositelj, ali jednako tako i radi naknadnog prestanka postojanja samog preuzimatelja u okviru likvidacije, te, s druge strane, kada jedinica o kojoj

se radi, s obzirom na to da nema mogućnosti ispuniti svoj gospodarski cilj bez korištenja čimbenicima proizvodnje trećih osoba, nije potpuno autonomna, pod uvjetom, a što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, s jedne strane, da se poštuje opće načelo prava Unije koje prenositelju i preuzimatelju brani da prijevarno ili zlouporabom koriste pogodnosti koje im donosi Direktiva 2001/23 te, s druge strane, da jedinica za proizvodnju raspolaže s dovoljnim jamstvima radi osiguranja pristupa čimbenicima proizvodnje treće osobe, kako ne bi ovisila o njezinim jednostranim odlukama.

Troškovi

73 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

U tim okolnostima, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da Direktivu Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona a posebno njezin članak 1. stavak 1. točke (a) i (b) treba tumačiti na način da se ona primjenjuje na prijenos jedinice za proizvodnju kada, s jedne strane, prenositelj, preuzimatelj ili obojica zajedno djeluju radi preuzimateljeva nastavka gospodarske djelatnosti koju je obavljao prenositelj, ali jednako tako i radi naknadnog prestanka postojanja samog preuzimatelja u okviru likvidacije, te, s druge strane, kada jedinica o kojoj se radi, s obzirom na to da nema mogućnosti ispuniti svoj gospodarski cilj bez korištenja čimbenicima proizvodnje trećih osoba, nije potpuno autonomna, pod uvjetom, a što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, s jedne strane, da se poštuje opće načelo prava Unije koje prenositelju i preuzimatelju brani da prijevarno ili zlouporabom koriste pogodnosti koje im donosi Direktiva 2001/23 te, s druge strane, da jedinica za proizvodnju raspolaže s dovoljnim jamstvima radi osiguranja pristupa čimbenicima proizvodnje treće osobe, kako ne bi ovisila o njezinim jednostranim odlukama.

Potpisi

---

* Jezik postupka: grčki